

СТАНОВИЩЕ

относно процедурата за присъждане на ОНС „доктор“

Област на висше образование: 2. Хуманитарни науки

Професионално направление: 2.1. Филология

(„История на българската литература: Възрожденска литература“)

Участник в процедурата: докторант Елисавета Стойчева

Научен ръководител: доц. д-р Елена Тачева

Вносител на становището – проф. д.ф.н. Цветан Ракъовски

ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград

I. Данни за конкурса.

Процедурата по защитата на представения труд е предходена от вътрешно обсъждане, проведено на 5 май, т. г. Всички етапи на докторантурата са законово съобразени със ЗРАСРБ и Вътрешните правила за прилагането му. До момента на официалното заседание са проведени изискуемите от закона – отчисляване, обсъждане в Катедрата, взети са адекватни решения за конституиране на процедурата и са избрани съответни нейни органи – членове на жури, заседания, протоколчик.

II. Данни за кандидата. Елисавета Стойчева е завършила ПОБЕЧЕ през 2010 г., а от 2011 г. е редовен докторант в Катедрата по литература. Към момента на вътрешното обсъждане (5 май 2016) е изпълнила административните си задължения – изпити, заложи в нейния индивидуален план, и преподавателска натовареност (водила е семинари по история на българската литература в различните формати на специалностите във Факултета).

III. Описание на научните трудове. Докторантът представя за това официално заседание дисертационен труд (с приложенията) в обем от 220 стр., Автореферат, списък с приноси, списък с публикационна активност, Протокол от предварителното заседание. Авторефератът отго-

варя на съдържанието на приложения текст, като ексцерпира основните идеи и резултатите от научното изследване.

Елисавета Стойчева внася и впечатляващ опис на своите публикации: 16 от тях са в престижни български сборници и периодика, а 3 – в чужбина (Сърбия, Украйна, Русия). Научната активност на докторанта е подплатена от завиден брой участия в национални и международни конференции и изследователски форуми: 11 са проведени в България (към тях трябва да добавя и 7 докторантски конференции), а 8 в чужбина (Румъния, Русия, Сърбия, Украйна). Публикациите и научните изяви на Ел. Стойчева са пряко свързани с докторантската ѝ теза. Но техният речептивен филтър е отворен, защото материята на статиите и докладите (насоченост на анализа, обобщения) предполага широк интерес – не само научно, но и популярно тези текстове позволяват лесен достъп на различни категории възприематели.

IV. Научни приноси. Дисертационният труд „Паисий в научното и популярното съзнание“ обръща внимание със своята ясна и пределно прагматична конструкция – как функционира образът на Паисий в културното пространство: първо в пространството на литературния процес, а след това и в художественото самосъзнание; и второ, как текстът на „Историята“ създава образ на българското. Това обяснява защо Паисий ползва и в същото време не следва историографската посока и език, създавани от бекграунда (Цезар Бароний, Мавро Орбини, Блазиус Клайнер).

В този смисъл голямата цел на главата „Паисий в научното съзнание“ е именно оразличаването – в течението на малко над половин столетие четири гледни точки сочат Паисий и Историята му като градивен елемент на различни постройки (митологична, периодизационна, литературоцентристка, културологическа). Така че в случая с имената на „научното съзнание“, сочи Ел. Стойчева, не става дума само за четири подхода, а за четири аксиологии, резултат от един процес – Българското

възраждане. И четиримата учени (М. Дринов, Ив. Шишманов, Б. Пенев, М. Арнаудов) изхождат в своите постановки именно от тази причина: как Паисий и Историята му създават причини за културната промяна през XVIII-XIX век.

Това предполага и другия жест в посочената глава – да се постави личността на Паисий Хилендарски до, редом с анонимния Зографец, с йеросхимонах Спиридон, Йован Раич. Това усилва приноса им, вади ги от процесуалната мъгла на периода и ги въвлича в паметта, създава им ценностна характеристика. Редом до Паисий и те стават носители на истини за родното, за миналото, за величието и за драмите в историята.

Другата научна част за „Паисий в популярното съзнание“ неизбежно сглобява двата топоса (за началото и за края) на родното място и гроба в единна мотивационна линия. Така се създават условия за диалога между версиите (те превръщат личността в мит) и приложенията от теренните находки.

Факсимилетата от родословни дървета, карта на преселнически вълни, дневници, хроники – това са най-важните елементи в един изследователски труд. Възможността да се работи с подобен изворов материал е предимство, тъй като в случая става дума за особен процес на фолклоризация, разтваряне на една личност (биография, творчество) в паметта, в популярното мислене. А то винаги работи с клишета, със стереотипи, които улесняват паметта.

V. Заключение.

Имайки пред очи приносния характер на изследването, научната добросъвестност и нестихващата амбиция на докторант Елисавета Стойчева, давам своя положителен вот в тази процедура да ѝ бъде гласувана ОНС „доктор“.

23 юни 2016 г.

Благоевград

Автор на становището:

(проф. д.ф.н. Цветан Ракъовски)